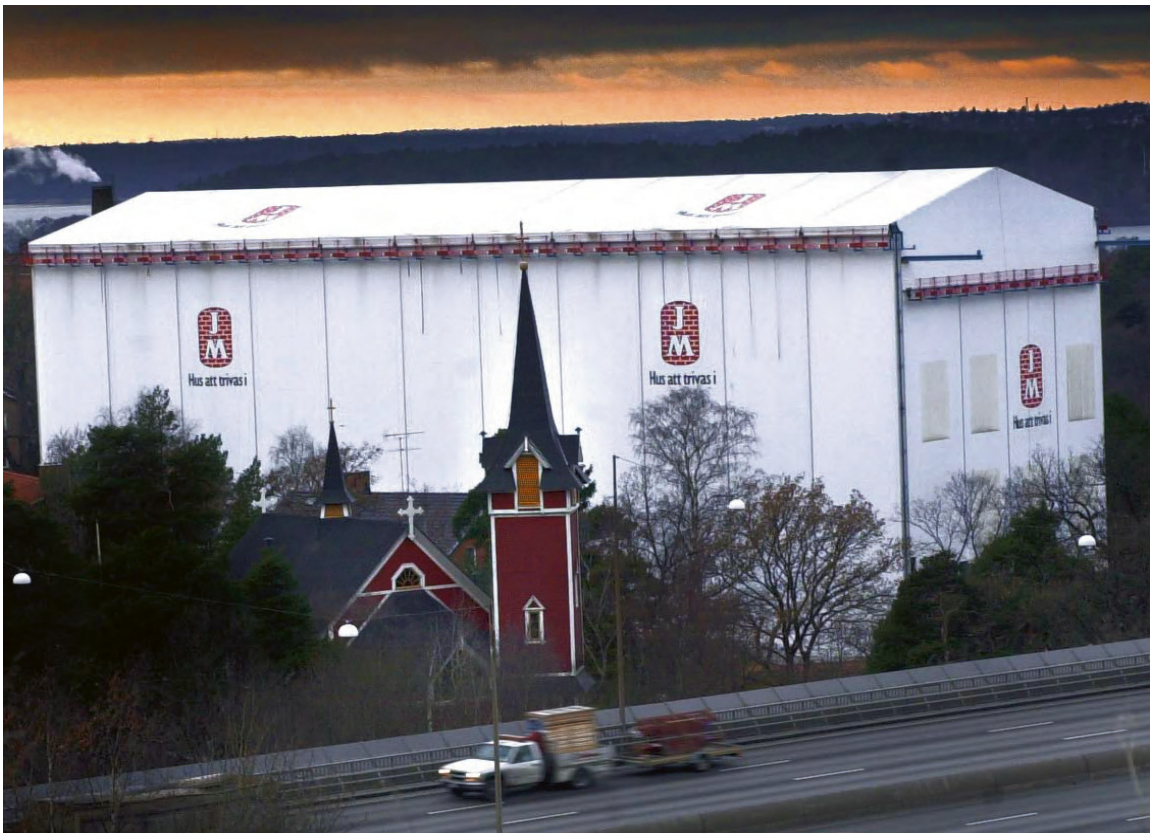
Innendørs bygging i kjempetelt

Det svenske byggekonsernet JM har startet bygging av hus i størrelse opp til seks etasjer i egne produksjonshaller. I Norge er det brukt telt som overbygg på byggeplasser, men dette har en helt annen dimensjon - en værbeskyttet bygging av større boligkompleks, nærmest som et provisorisk industribygg.

-Dette er et enormt stort prosjekt for oss. Vi sjekket og fant ut at vi er helt alene i verden om galskapen, forteller Mats Åkerlind, direktør i JM. For JM betyr en helt værbeskyttet bygging i storskala en hall som på bildet er 27 meter høy, 24 meter bred og 72 meter lang, men JM tåler å bygge høyere og teoretisk sett kan hallen bli så lang som ønskelig. Med dagens krankapasitet når det gjelder teknologi og presisjon kan man montere alle detaljer helt ned til vinduene.

Arbeidsmiljøet får en helt ny betydning, spesielt her oppe i nord med et klima som strengt tatt ikke innbyr til helårsbygging.. Det kan skyldes sterkt snøfall, streng kulde eller vedvarende regnvær. Inne i hallen produseres det når annen virksomhet må innstille. Hallen er alltid godt belyst og oppvarmet.

Byggehallen gir store fordeler når det gjelder materialene, som blir upåvirket av vær og vind. Lastebiler fra fabrikkene, som er dekket helt til, kjører inn i hallen (se illustrasjon). Det blir mindre eller ingen behov for emballasje. Materialene får alltid en tørr oppbevaring på byggeplassen, i den grad det blir noen ventetid. Det har noe med koordinert logostikk å gjøre.

En byggehall krever selvsagt store investeringskostnader; i JM beregnet til 2-2,5 millioner svenske kroner i direkte kostnad. Prisen pr. leilighet ligger på ca. 50-90.000 svenske kroner. Men byggekonsernet mener man tjener inn merkostnadene ved effektivitet og økt tempo; byggeperioden blir kortere og

produktiviteten 5-20 prosent høyere. Og fremfor alt: Hallen gir en sikrere vei til et bedre sluttprodukt.

Håndverkere i JM utfører nå flere funksjoner fordi alle kan kjøre kranene som i langt større grad enn tidligere er et hjelpemiddel. Man jobber med flere parallelle aktiviteter på samme tid; forskjellige yrkesgrupper er i sving samtidig. Det gir mindre ledighet. Erfaringene så langt tilsier også mindre sykefravær. Rekrutteringen synes også enklere fordi det gir økt kreativitet blant medarbeiderne. Det er aldri stimulerende å jobbe i minus 15.

Negative erfaringer da? Åkerlind presiserer at det i alle tilfelle er viktig med nøye planlegging, kanskje mer enn tidligere om alt skal foregå strømlinjeformet. Oppsetting av en hall kan være vanskelig i en del terreng. I mange strøk kan vind være et problem; teltbygget blir et stort vindfang. El-forsyningen kan være dårlig. Man må regne med et noe høyere lydnivå ettersom det er innendørs. Noe trangere blir det også. Det som er en stor fordel vinterstid kan være et minus sommerstid - det kan bli varmt i hallen. Det løses nå med åpningsbare felter eller luft tvers igjennom.

Tidlig i 2002 ble Fred Syversen, teknisk support i Casco i Akzo Nobel Dekorativ AS, oppmerksom på hva som var i ferd med å skje i det svenske byggemarked. Han reagerte umiddelbart positivt på byggehaller av den opplagte grunn av vi sliter med et fuktproblem her i landet.

-Norge er det eneste land hvor det selges løsemiddelbasert sponplatelim. Det er fordi vi bygger plattformgulv ute når det regner og snør. Vi setter opp grunnmuren, bygger gulvet og setter så opp huset. I andre land bygger de første huset og deretter plattformgulvet. Årsaken er selvsagt at de ønsker å få tak over bygget så raskt som mulig for å unngå å få regn og snø inn, forteller Fred Syversen.

-Derfor er bygging med telt noe helt spesielt. Den fukt som setter seg i sponplater og bjelker skal jo ut igjen og dermed får man krymp i plater og bjelkelag og knirk i gulvet. Man risikerer blæring på vinylbelegg. Før i tiden sa vi at "huset skulle gi fra seg"og med det mentes at bygget skulle tørke ut før vi tapetserte for å unngå problemer i for eksempel hjørner. I dag settes hus eller bygg opp så fort som mulig. Det blir ikke tid til å tørke ut før man begynner å jobbe med overflatene - gulv, vegg og tak.

Med den nye svenske byggemetoden ser Fred Syversen at man vil unngå mange av de fuktproblemer bransjen har. Man kan bygge raskt innendørs, materialene tørker fortere i den grad de i det hele tatt blir tilført fukt.

Les mer i Fargemagasinet nr. 3/03

CASCO
CASCOL
50
YEARS!
The Original!